

VYRIAUSIOSIOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS

2013 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

IŽANGA

Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo 10 straipsnio 2 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1519 patvirtintų Administracinių ginčų komisijų darbo nuostatų 6 punktu nustatyta, kad Vyriausioji administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija) kartą per metus už savo darbą atsiskaito Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Vadovaudamiesi šiomis teisės aktų nuostatomis teikiame Komisijos 2013 metų darbo veiklos ataskaitą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. rugpjūčio 25 d. nutarimu Nr. 1220 pakeisto naujos redakcijos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Metodika) 2.2 punktu, Komisijai, kaip asignavimų valdytojai (kodas 90.55.2941), yra taikomos Metodikos nuostatos. Komisijai dėl savo veiklos pobūdžio neatliekant viešojo administravimo funkcijų, teikiamoje ataskaitoje Metodika remiamasi tik iš dalies. Komisijai, kaip neveikiančiai Teisingumo ministerijos valdymo srityje, tačiau su Teisingumo ministro kuruojama sritimi susijusiai institucijai, teisės aktais specialios atsiskaitymo už metinės darbo veiklos rezultatus tvarkos nenumatyta.

Teikiama veiklos ataskaita yra parengta remiantis 2012 m. rugpjūčio 10 d. Komisijos pirmininkės įsakymu Nr. 6P-12 patvirtintu Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos 2013–2015-ųjų metų strateginiu veiklos planu (toliau – Strateginis veiklos planas), kuriuo numatytas Komisijos 2013 m. darbo strateginis tikslas „01 Užtikrinti asmenų teisę spręsti ginčus be teismo“ ir programos „01.010.01.01.01 Administracinių ginčų sprendimas išankstine ne teismo tvarka“ įgyvendinimas.

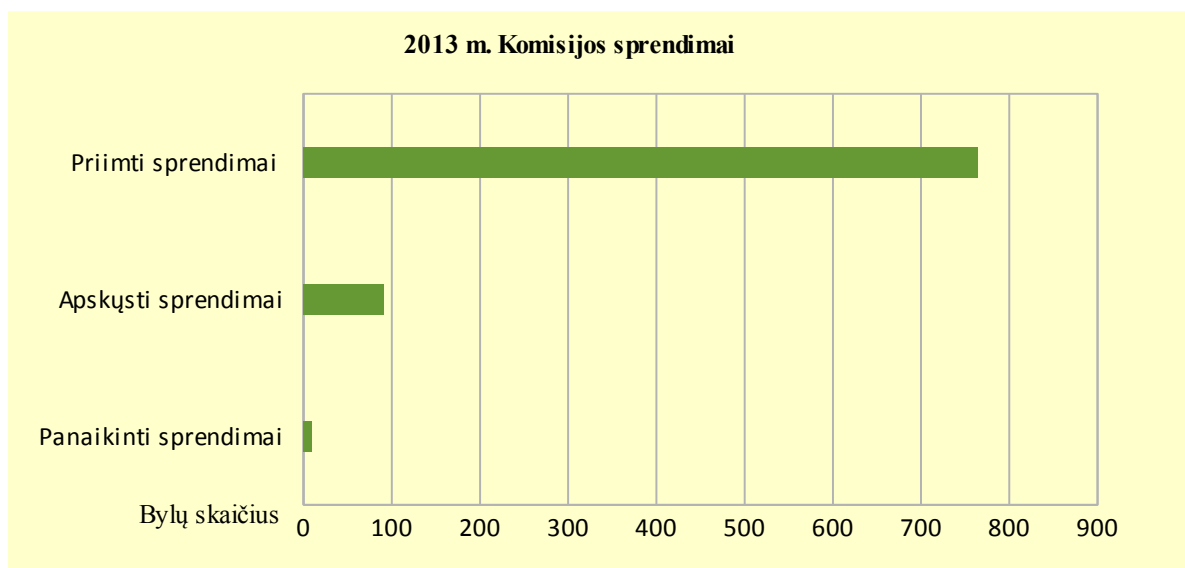
I. STRATEGINIS TIKSLAS

Komisija yra bendroji ikiteisminė institucija. Vykdydama administraciniam teismui būdingą ginčų sprendimo funkciją, Komisija veikia kaip nepriklausomas kvaziteismas ir savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymais, Administracinių ginčų komisijų darbo nuostatais. Šiais teisės aktais Komisijai nesuteiktas valdymo institucijos statusas, ji neturi teisės vykdyti pastarosioms priskirtų viešojo administravimo funkcijų. Jos strateginis tikslas yra užtikrinti asmenų teisę spręsti ginčus be teismo. Tai yra svarbiausias ir nuolatinis Komisijos veiklos prioritetas.

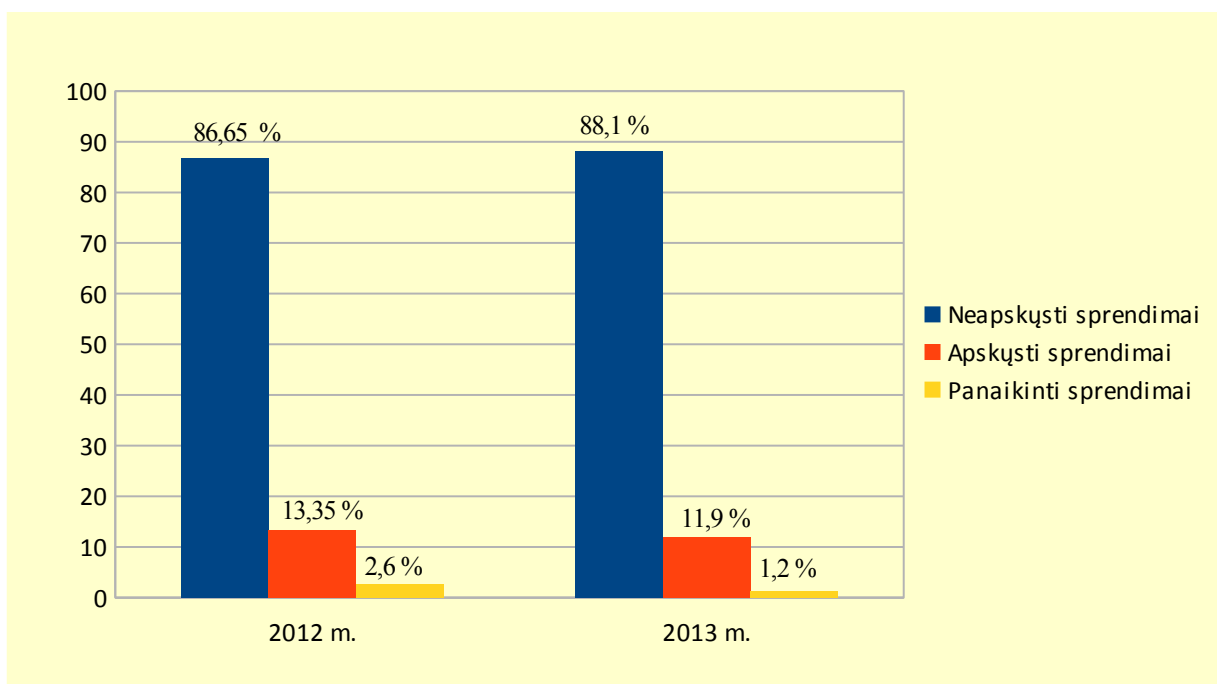
Pasinaudodami išankstine administracinių ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka, 2013 metais į Komisiją su skundu (prašymu) kreipėsi 966 asmenys. Teisės aktais nustatytais terminais išnagrinėjus skundus, buvo priimti 765 sprendimai, t. y. 18% daugiau nei 2012 metais (625 sprendimai) bei 53% viršijant Lietuvos Respublikos teisingumo ministro valdymo sričių 2011–2013 metų strateginiu veiklos planu (2011 m. kovo 7 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymas Nr. 1R-67) Komisijai nustatytą išnagrinėtinų kreipimųsi skaičių (500).

Pagal ataskaitinių metų statistinius duomenis iš 765 Komisijos priimtų sprendimų tik 91 sprendimas (11,90 % visų priimtų sprendimų) buvo apskūstas Vilniaus apygardos administraciniam teismui. 2012 m. Vilniaus apygardos administraciniam teismui buvo apskūsta 13,35 % priimtų sprendimų. 2013 m. 674 bylose ginčas buvo išspręstas Komisijoje. Tokiu būdu buvo sumažintas minėto teismo nagrinėjamų bylų skaičius.

Lyginant su 2012 m., ataskaitiniais metais apskųstų Komisijos sprendimų skaičius liudija, jog pasitikėjimas Komisija, jos priimamų sprendimų pagrįstumu auga, ji tampa vis reikšmingesne administracinius ginčus sprendžiančia institucija, kurios veiklos pobūdis leidžia užtikrinti optimalų principo teisės į teisminę gynybą įgyvendinimą.

Komisija taip pat teikė konsultacijas (žodžiu ir elektroninio ryšio priemonėmis) dėl skundo (prašymo) pateikimo Komisijai ir optimalių teisinės gynybos priemonių pasirinkimo. 2013 m. atsakytą į 61 elektroniniu paštu Komisijai atsiųstą paklausimą bei priimti ir konsultuoti 201 pareiškėjai.

Be to, Komisija teikė įvairias konsultacijas besikreipiančioms visuomeninėms administracinių ginčų komisijoms tuo prisidedama prie asmenų teisės išspręsti kilusį viešojo administravimo srityje ginčą ikiteismine tvarka įvairiuose šalies rajonuose įgyvendinimo.

Komisija geranoriškai bendradarbiavo ir su kitomis ikiteisminėmis ginčus nagrinėjančiomis institucijomis, dalinosi savo patirtimi, teikė savo pastebėjimus, nuomones tuo netiesiogiai prisidedama prie teisingumo vykdymo bei asmenų teisės spręsti ginčą be teismo užtikrinimo:

1. 2013 m. sausio 1 d. Darbo ginčų komisijai pradėjus savo veiklą ir kreipusis į Komisiją su prašymu pasidalinti savo darbo patirtimi, 2013 kovo 20 d. Komisijos nario padėjėja Aurelija Černiutė Lietuvos Respublikos valstybinėje darbo inspekcijoje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaitė pranešimą apie Komisijos bei galimą Darbo ginčų komisijos posėdžių organizavimą bei dokumentacijos (bylų) tvarkymą.

2. 2013 m. rugsėjo 25 d. Komisijos pirmininkė ir nariai Nacionalinėje mokėjimo agentūroje prie Žemės ūkio ministerijos dalyvavo diskusijoje „Teismų praktika bylose, susijusiose su Europos

Sjungos ir Lietuvos Respublikos parama žemės ūkiui ir kaimo plėtrai“.

3. Komisija tęsė 2012 m. pradėtą praktiką ir, siekdama padėti viešojo administravimo institucijoms išvengti galimų asmens teisių pažeidimų, siuntė suinteresuotoms institucijoms savo nuomones dėl bylų nagrinėjimo metu paaiškėjusių viešojo administravimo subjektų daromų asmens teisių ar viešojo administravimo principų pažeidimų, kurie nebuvo nagrinėjamų ginčų dalyku. Per ataskaitinį laikotarpį buvo išsiųstos dvi Komisijos nuomonės.

Siekdama platesnio visuomenės švietimo Komisija tęsė aktyvų bendradarbiavimą su Mykolo Romerio universitetu. 2013 m. vasario 4 d. oficialaus susitikimo metu Komisija ir Lietuvos teisininkų draugija pasirašė susitarimą, pagal kurį Komisija tapo projekto „Galimybių akademija“ globėja.

Siekiant pagerinti skundų (prašymų) pateikimo Komisijai sąlygas, buvo sukurtas ir paskelbtas įstaigos interneto svetainėje Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 23 ir 24 straipsniais nustatytų skundų (prašymų) formos, turinio ir priedų minimalius reikalavimus atitinkančio skundo (prašymo) pavyzdys.

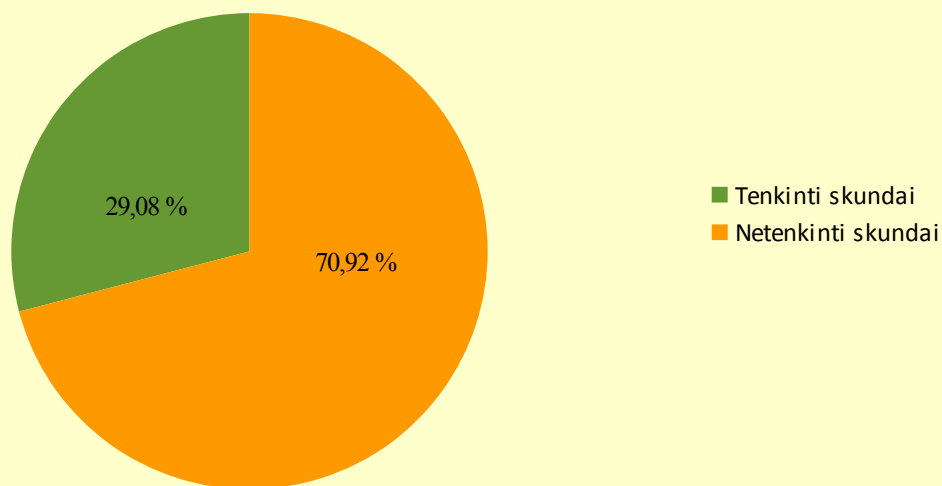
Apgailestautina, kad per ataskaitinį laikotarpį dėl finansavimo trūkumo nepavyko atnaujinti įstaigos interneto svetainės bei užtikrinti autentifikavimo paslaugos elektroninio parašo neturintiems pareiškėjams per interneto bankininkystę. Apie tai, kad Komisijos interneto svetainė neatitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ nustatytų reikalavimų, institucija 2012 m. gegužės 21 d. raštu Nr. 9R-485 „Dėl 2013 – 2015 metų strateginio veiklos plano projekto pateikimo“ rašė Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ir prašė skirti papildomai lėšų. Papildomai lėšų nebuvo skirta. Be to, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. kovo 13 d. Pasitarimo protokolo Nr. 18 4 punktu nustatė, jog Vyriausybei atskaitingos (tarp jų ir Komisija) įstaigos nenaudotų asignavimų interneto svetainei kurti ir modernizuoti. Dėl šių priežasčių, kaip ir 2012 m., Komisijos interneto svetainė atitinka tik minimalius poreikius ir neleidžia užtikrinti reikiamos informacijos sklaidos.

II. MISIJA IR PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Komisijos misija – operatyviai pagal įstatymus išankstine ne teismo tvarka spręsti administracinius ginčus. Pagrindinis veiklos prioritetas yra optimaliai greitas, mažai susirašinėjimo ir bylinėjimosi išlaidų reikalaujantis administracinių ginčų sprendimas.

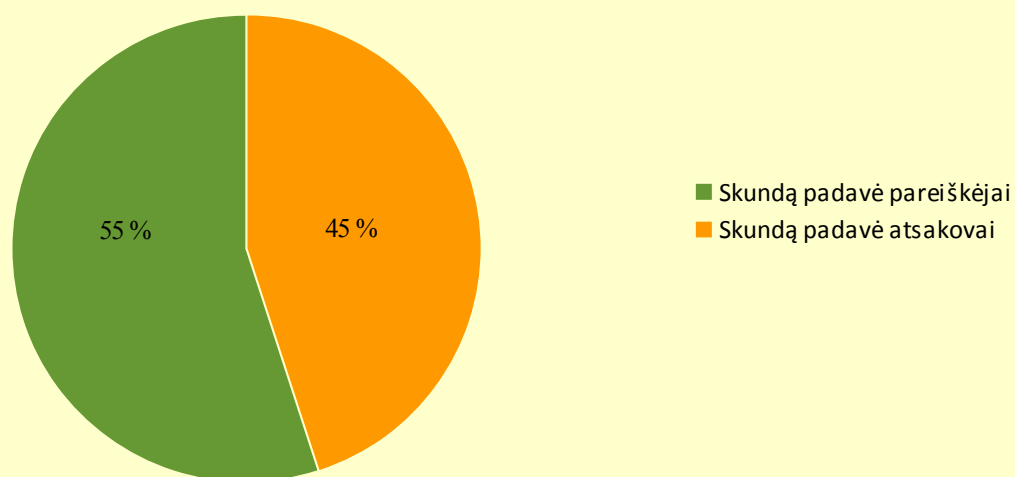
Atsižvelgiant į įstatymais nustatytą Komisijos statusą, jos kompetenciją ir veiklos specifiką, institucija vykdė jos veiklos turinį ir jai iškeltą strateginį tikslą pagrindžiančią programą – administracinių ginčų sprendimą išankstine ne teismo tvarka. Kaip jau minėta, į Komisiją su skundais (prašymais) kreipėsi 966 pareiškėjai, buvo išnagrinėtos 765 bylos ir priimti sprendimai. Didesnė dalis skundų – 71% – buvo netenkinti, o 29% – pripažinti pagrįstais.

2013m. Komisijos sprendimai

Proceso šalys, padavusios skundą dėl Komisijos sprendimų Vilniaus apygardos administraciniam teismui, pasiskirstė beveik vienodai. Pareiškėjų skundai dėl Komisijos priimto 91 sprendimo sudarė 55 %, o atsakovų (centrinių viešojo administravimo institucijų) – 45 %.

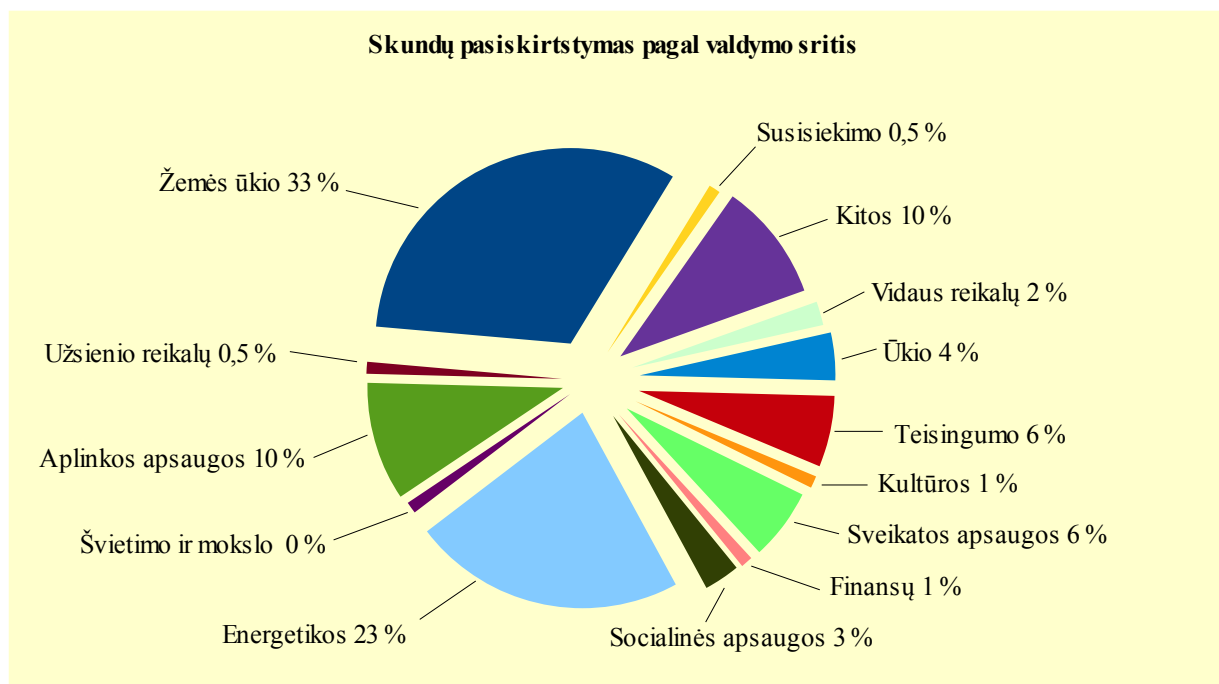
Komisijos sprendimą apskundusi šalis

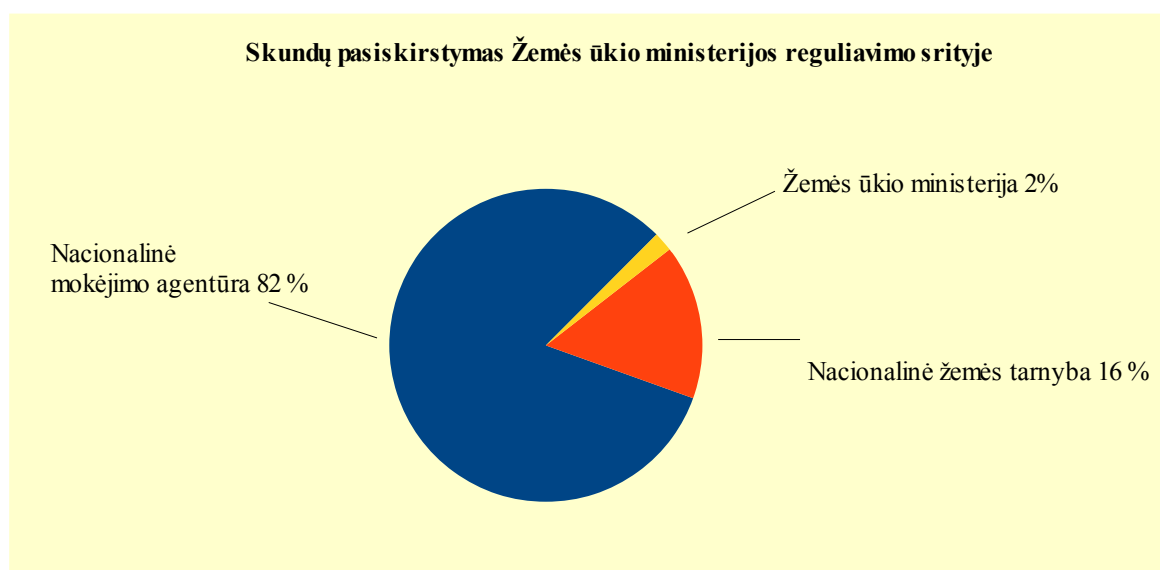
Ataskaitiniais metais vertinant Komisijai pateiktų skundų (prašymų) pasiskirstymą pagal viešojo administravimo sritis pastebimi keli pakitimai. Ypač padidėjo skundų dėl Energetikos ministerijos ir jos kuruojamų sričių. 2012 m. skundai, susiję su Energetikos ministerijos veiklos sritimi, sudarė 8 %, tuo tarpu 2013 m. jų padaugėjo iki 23 %. Šį skundų padidėjimą nulėmė ginčai dėl alternatyvios energetikos: pareiškėjai kreipėsi dėl leidimo, reikalingo vykdyti veiklą energetikos

sektoriuje, neišdavimo bei dėl išlaidų, susijusių su elektrinės projekto įgyvendinimu, kompensavimo sprendimų.

Itin sumažėjo skundų, susijusių su socialinės apsaugos sektoriumi. 2012 m. skundai dėl socialinės apsaugos sudarė 11 %, o 2013 m. – tik 3 % visų Komisijos nagrinėtų ginčų.

Kaip ir ankstesniais metais, daugiausiai nagrinėtų ginčų kilo žemės ūkio sektoriuje – 33 %, 2012 m. šios srities ginčai sudarė 31 %. Žemės ūkio sektoriuje daugiausia ginčų kilo dėl Europos Sąjungos projektų įgyvendinimo programų. Daugiausia bylų Komisija nagrinėjo dėl Nacionalinės mokėjimo agentūros priimtų individualių administracinių aktų pagrįstumo. Pastebimai sumažėjo ginčų, susijusių su Nacionalinės žemės tarnybos atliekamomis funkcijomis – 2012 m. bylos dėl šios institucijos sudarė 32 % visų ginčų, o ataskaitiniais metais – 16 %.

2013 metais Komisija užtikrino, kad ginčai būtų išnagrinėti per 14 dienų nuo skundo (prašymo) priėmimo nagrinėti dienos (tik išimtiniais atvejais terminas buvo pratęstas 14 dienų). Palyginimui – apygardų administracinių teismų vidutinis administracinių bylų nagrinėjimo terminas praėjusiais metais – 5,7 mėn. (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. veiklos apžvalga 9–13 psl.), todėl pagrįstai darytina išvada, jog Komisijos atliekamas ginčų sprendimas yra operatyvesnis, garantuojantis itin greitą ir optimalią asmens subjektinių teisių gynybą.

2012 m. gruodžio 12 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus Administracinių ginčų komisijų darbo nuostatų naują redakciją, Komisijai atsirado pareiga siekti ginčo šalių sutaukinimo (Nuostatų 4 p.). Komisija, atsižvelgdama į šiuolaikinius taikaus ginčo sprendimų siekius, kiekviename ginče šalims siūlo ginčą išspręsti taikiai, tačiau taikos sutarties sudarymo galimybė Komisijos darbą reglamentuojančiuose teisės aktuose nenumatyta. Per ataskaitinius metus iš 765 išnagrinėtų ginčų 33 ginčai šalių pageidavimu galėjo baigtis taikos sutartimi.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Komisijos priimti sprendimai nėra vykdytini dokumentai Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso prasme. Atsakovui nevykdant priimto Komisijos sprendimo, pareiškėjui tenka kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą dėl sprendimo vykdymo užtikrinimo. Taip yra suvaržoma asmens teisė į optimaliai greitą teisių gynybą.

III. TEISĖKŪROS INICIATYVOS

Komisija, atlikdama administracinių ginčų sprendimo funkciją, savo veikloje teisės aktus tik taiko, todėl nagrinėdama ginčus neturi savarankiškos teisėkūros iniciatyvos teisės. Tačiau, siekdama tobulinti administracinius ginčus išankstine ne teismo tvarka nagrinėjančių institucijų veiklos teisinę aplinką, Komisija 2013 m. dalyvavo šiuose teisės aktų rengimo projektuose:

1. Siekiant, kad esmines procedūras, susijusias su asmens teisių gynimu, reglamentuotų įstatymas, o ne poįstatyminis teisės aktas (Administracinių ginčų komisijų darbo nuostatai), 2013 m. gegužės 22 d. Komisija raštu Nr. 9R-1171 pateikė Lietuvos Respublikos teisingumo ministrui teisėkūros iniciatyvą dėl Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo pakeitimo.

2. Komisijos pirmininkė 2013 m. rugsėjo 16 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-220 buvo įtraukta į darbo grupę administraciniam procesui tobulinti.

3. Komisija, bendradarbiaudama su Mykolo Romerio universitetu, 2013 m. spalio 4 d. surengė apvalaus stalo diskusiją „Administracinių ginčų komisijų veiklos tobulinimas, pasitelkiant optimaliausias teisinio reguliavimo priemones“. Diskusijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas, Teisingumo viceministras, Lietuvos vyriausiojo administracinio bei Vilniaus apygardos administracinio teismo pirmininkai, Komisijos pirmininkė ir nariai, Kauno m. savivaldybės visuomeninės administracinių ginčų komisijos, Mykolo Romerio universiteto, Vilniaus universiteto bei Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos atstovai.

4. Komisijos pirmininkė Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. lapkričio 12 d.

įsakymu Nr. 1R-263 buvo įtraukta į taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) administraciniame procese tobulinimo darbo grupę.

5. 2013 m. lapkričio 15 d. Komisijos narė Roma Sabina Alimienė dalyvavo Teisingumo ministerijoje Mykolo Romerio universiteto ir ministerijos surengtame seminare-diskusijoje „Administracinio proceso tobulinimas: poreikiai ir perspektyvos“.

IV. PROGRAMŲ ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

2013 m. Komisijai suteikti asignavimai nesiskyrė nuo 2012 m. Asignavimų panaudojimo procentas buvo 100 proc.

Asignavimai	Patvirtinti (patikslinti) asignavimai, tūkst. litų	Panaudoti asignavimai, tūkst. litų	Asignavimų panaudojimo procentas
0207 „Paslaugos gerinti ginčų nagrinėjimą“	878	877,7	100
Iš jų pagal finansavimo šaltinius:			
1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas	878	877,7	100
iš jo:	878	877,7	100
1.1. bendrojo finansavimo lėšos			
1.2. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	-	-	-
1.3. tikslinės paskirties lėšos ir pajamų įmokos	-	-	-
2. Kiti šaltiniai (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)	-	-	-

V. VEIKLOS EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Veiklos efektyvumo vertinimo kriterijai leidžia įvertinti, kaip efektyviai panaudoti išteklių, sukūriant tam tikrus produktus ar rezultatus, t. y. nurodo santykį tarp išteklių ir sukurtų produktų ar rezultatų (Metodikos 57 str.). Atliekant Komisijos efektyvumo vertinimą, turi būti atsižvelgiama į finansinius, žmogiškuosius, laiko išteklius ir priimtų sprendimų pagrįstumą ir teisėtumą.

2013 Komisijoje nustatyti veiklos prioritetai apsprendžia įstaigos veiklos efektyvumo didinimo kryptis. Veiklos efektyvumo vertinime svarbiausias rodiklis – kokybiškas, optimaliai greitas Komisijos sprendimų priėmimas. Atsižvelgiant į padidėjusį skundų skaičių, nagrinėjimo terminus (14 dienų), bylų apimtį (įvertinta ir sukurta daugiau nei 40500 dokumentų (raštų, sprendimų)), vidutinį metinį darbo dienų skaičių, atostogų ir nedarbingumo laikotarpius, darbuotojų skaičių (5 Komisijos nariai ir 5 jų padėjėjai), Komisija, kaip ir 2012 m. ataskaitiniais metais, dirbo padidinto krūvio sąlygomis. 2013 metais į Komisiją su skundu (prašymu) kreipėsi 966 asmenys. Teisės aktais nustatytais terminais išnagrinėjus ginčus, buvo priimti 765 sprendimai, t. y. 18% daugiau nei 2012 metais (625 sprendimai) bei 53% viršijant Lietuvos Respublikos teisingumo ministro

valdymo sričių 2011–2013 metų strateginiu veiklos planu Komisijai nustatytą išnagrinėtinų kreipimūsi skaičių (500).

Komisijos tiesioginėje veikloje nėra galimybės reikštis iš viešojo administravimo kylančiais valdymo sprendimais, didinti veiklos efektyvumą kaip nors kitaip nei numato minėti teisės aktai. Jos veikla yra detalai apibrėžta imperatyviomis procesinėmis teisės aktų normomis, kurių laikymasis, nagrinėjant administracinius ginčus, yra pagrindas teisėtam ir pagrįstam sprendimui priimti. Pagal ataskaitinių metų statistinius duomenis, kaip jau minėta, iš 765 Komisijos priimtų sprendimų 674 (88,10 %) nebuvo apskūsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Tai reiškia, jog ginčas buvo išspręstas Komisijoje. Tokiu būdu buvo sumažintas šio teismo nagrinėjamų bylų skaičius. Per ataskaitinį laikotarpį Vilniaus apygardos administraciniam teismui apskūstas 91 sprendimas (11,90 %), o panaikinti tik 9 sprendimai, t. y. mažiau nei 10% apskūstų sprendimų bei 1,2% visų priimtų sprendimų. Tuo tarpu 2012 m. Vilniaus apygardos administraciniam teismui buvo skundžiami 13,35 % Komisijos sprendimų bei panaikinti 2,6 %, t. y. 1,4 % daugiau nei 2013 m.

Visi šiame ataskaitos skyriuje nurodyti skaičiai liudija aukštą bendrą Komisijos darbo kokybinį rodiklį bei aukštą kiekvieno Komisijos nario ir darbuotojo kvalifikaciją.

Komisijos pirmininkė

Jūratė Mikalčienė